

USNESENÍ

Vrchní soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Kateřiny Černé a soudkyň Mgr. Mileny Filingerové a JUDr. Evy Hodanové ve věci

navrhovatele: **Občané městu, město občanům, IČO: 71339906**
sídlem Moskevská 1463/37, 434 01 Most
zastoupen advokátem JUDr. Ondřejem Preussem, Ph.D.
sídlem Kubelíkova 1189/29, 130 00 Praha 3

za účasti: **Spolek Sdružení Mostečané Mostu, IČO: 26593262**
sídlem Čsl. Armády 1766/84, 434 01 Most
zastoupen advokátem Mgr. Michalem Mlezivou, LL.M.
sídlem Vítězslava Nezvala 2498, 434 01 Most

o zrušení spolku s likvidací, o odvolání účastníka proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 2. 6. 2023, č. j. 24 Cm 26/2019-416,

takto:

Napadené usnesení se zrušuje a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Soud prvního stupně shora označeným usnesením v bodě I. výroku Spolek Sdružení Mostečané Mostu (dále jen „Spolek“) zrušil s likvidací a jeho likvidátorem jmenoval Arnošta Ševčíka, v bodě II. výroku nepřiznal navrhovateli, ani Spolku právo na náhradu nákladů řízení a v bodě III. výroku uložil Spolku povinnost zaplatit soudní poplatek ve výši 2 000 Kč.
2. V odůvodnění uvedl, že poté, co usnesením ze dne 30. 9. 2020, č. j. 24 Cm 26/2019-176 zamítl návrh Lubomíra Gomboše, upozornil na návrh navrhovatele, Jana Hruběše a Ludka Proška Spolek, že nepřípustně vyvíjí činnost politické strany či hnutí a stanovil mu lhůtu jednoho roku k tomu, aby od ní upustil, zejména aby upustil od dalšího úsilí o získání mandátů v zastupitelstvu města Mostu v příštích obecních volbách s tím, že neupustí-li od této činnosti, bude soudem zrušen. Citované usnesení a usnesení ze dne 7. 10. 2021, č. j. 6 Cmo 23/2021-252 odvolací soud zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. V následujícím řízení soud vyzval osoby, které považoval za navrhovatele, zda jde z jejich strany skutečně o návrhy na zahájení řízení a aby v kladném případě doplnily petit. Lubomír Gomboš, Jan Hruběš a Luděk Prošek sdělili, že z jejich strany šlo o podnět. Usnesením ze dne 17. 3. 2022, č. j. 24 Cm 26/2019-290 soud opětovně upozornil Spolek na nepřípustné vyvíjení činnosti politické strany či hnutí a stanovil lhůtu šesti měsíců k tomu, aby od této činnosti upustil, zejména aby upustil od úsilí o získání mandátů zastupitelů zvolených v obecních volbách s tím, že neupustí-li od této činnosti, bude soudem zrušen.

3. Navrhovatel doplnil, že je Spolek provázán se Stavebním bytovým družstvem Krušnohor, aktivita a finanční toky se týkají výlučně komunální politické činnosti. Spolek porušuje i další povinnost, a to zakládat do Sbírký listin účetní závěrky. Tím, že se Spolek chová jako politická strana, narušuje politickou soutěž v Mostě. Mezi Spolkem a volební stranou nelze rozlišovat.
4. Spolek uvedl, že řízení brání překážka věci rozhodnuté. V rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 40 A 17/2018 dospěl soud k názoru, že ve volební věci politické strany Sdružení Mostečané Mostu je třeba rozlišovat mezi Spolkem a volební stranou a že činnost spolku nelze přičítat politické straně.
5. Po provedeném dokazování (výpisem ze spolkového rejstříku, Stanovami, zprávami o činnosti Spolku ze dne 10. 4. 2018 a ze dne 25. 3. 2019, kandidátní listinou Sdružení Mostečané Mostu ve volbách do zastupitelstev v říjnu 2018, kandidátní listinou navrhovatele, seznamem kandidátních listin ze dne 19. 7. 2022, výsledky voleb do zastupitelstva obcí konaných v září 2022, údaji Českého statistického úřadu, oznámením o konání shromáždění, účetní závěrkou s přílohou a výsledkovkou za rok 2021, knihou závazků, fakturami vystavenými společností RAPRINT s.r.o., účetním deníkem za období března až prosince 2022, obsahem webových stránek www.mostecane.cz, zpravodajem SBD Krušnohor č. 8/2022 a č. 9/2022) soud uzavřel, že procesní námitky Spolku jsou nedůvodné. Rozhodnutí ve věci sp. zn. 40 A 17/2018 netvoří překážku řízení, neboť správní soud nerozhodoval o zrušení Spolku. Neobstojí ani tvrzení, že navrhovatel nepodal žádný návrh. Navrhovatel podal návrh dne 15. 1. 2019, přičemž jde o návrh na zrušení Spolku s likvidací podle § 268 odst. 1 písm. b) o. z., případně podle § 268 odst. 1 písm. a) o. z., případně podle § 172 odst. 1 písm. a) o. z., a uvedl i důvody, pro které by ke zrušení Spolku mělo dojít.
6. Při právním posouzení vycházel soud z článku 20 odst. 1, 2 LZPS, článku 5 Ústavy, § 268 a § 145 o. z. a § 1 odst. 1 zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích.
7. Soud Spolek zrušil s likvidací podle § 268 odst. 1 písm. a) o. z. a § 145 odst. 1 o. z., neboť Spolek dosahuje politického cíle (získání mandátů pro své členy či tzv. sympatizanty v obecním zastupitelstvu) nezákonným způsobem – obcházením pravidel pro sdružování občanů v politických stranách a hnutích a pravidel pro hospodaření politických stran a hnutí stanovených zákonem. Návrh byl podán osobou s oprávněným zájmem. Navrhovatel je dobrovolným politickým hnutím nezávislých kandidátů ve volbách do zastupitelstva města Mostu konaných v září 2022 i ve volbách přechozích. Jde o osobu participující na komunální politické soutěži, a proto, tvrdí-li, že Spolek rovné podmínky politické soutěže narušuje, má oprávněný zájem na zrušení spolku. V souvislosti s tím soud dále posuzoval, zda Spolek vyvíjí politickou činnost. Protože zájem prokázán byl, má navrhovatel na podaném návrhu oprávněný zájem. Mezi Spolkem a Sdružením Mostečané Mostu jako volební stranou je třeba rozlišovat. Kandidátní listina Sdružení Mostečané Mostu pro volby do zastupitelstev v září 2022 je kandidátkou politického hnutí NOVÝ SEVER a nezávislých kandidátů. Spolek tedy není volební stranou, ale formace podle § 20 odst. 1 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí. Tento závěr ale politickou činnost Spolku nevylučuje. Spolek zahájil dne 24. 6. 2022 volební kampaň Sdružení Mostečané Mostu a financoval či se přinejmenším podílel na financování volební kampaně této volební strany částkou nejméně 810 379,382 Kč z celkových výdajů 1 019 042,10 Kč. Všechny výdaje ve volebním roce byly úhradami za volební kampaň, ve volebním roce Spolek jinou činnost, než financování volební kampaně nevyvíjel. Do zastupitelstva bylo z volební strany Sdružení Mostečané Mostu zvoleno pět kandidátů, z nichž nejméně čtyři jsou sympatizanti Spolku. Spolek vyvíjí politickou činnost, za kterou je třeba považovat i organizování a financování politické kampaně volební strany. Před vydáním usnesení ze dne 30. 9. 2020 se Spolek veřejně přihlašoval k politické činnosti, poté se již přímo nezúčastnil voleb do zastupitelstva (nepodal kandidátku), ale organizoval a financoval volební kampaň volební strany či se na této činnosti podílel. Výdaje na financování volební kampaně v roce 2022 byly podstatou hospodaření Spolku, když v nevolebním roce byl Spolek

z hlediska hospodaření nečinný. S ohledem na tzv. minimální definici politické strany učinil soud závěr, že organizováním a financováním volební kampaně volební strany, z níž získali zastupitelský mandát čtyři členové nebo sympatizanti Spolku, vyvíjí Spolek i nadále politickou činnost. Tím, že Spolek tuto činnost vyvíjí, je fakticky zastřenou politickou stranou či hnutím, dosahujícím svého cíle nezákonným způsobem, neboť se vyhýbá plnění povinností daných zákonem č. 424/1991 Sb. V posuzované věci nejde o podporu individuálních kandidátů v komunálních volbách, ale o soustavnou a na půdě Spolku organizovanou politickou činnost, která není vedena podle obecně závazných pravidel. Spolek je de facto politická strana nepodrobená kontrole hospodaření, čímž výrazně deformuje komunální politickou soutěž v neprospěch těch, kdo tato pravidla respektují. Zákon č. 424/1991 Sb. upravuje právo občanů sdružovat se k účasti na politickém životě společnosti, zejména právo na vytváření zákonodárných sborů a orgánů vyšších územních samosprávných celků a orgánů místní samosprávy; vztahuje se tedy i na komunální politiku.

8. Z důkazů zápisem z valné hromady Spolku ze dne 26. 3. 2019, publikace Boj s negativními jevy musí být pro Most prioritou a Aktivisté a cikánský problém neučinil soud žádná zjištění. Další důkazy neprovedl, neboť dalších skutkových zjištění nebylo pro rozhodnutí třeba.
9. Na základě shora uvedeného soud uzavřel, že Spolek vyvíjel činnost zakázanou § 145 odst. 1 o. z., a proto jej soud upozornil, aby této činnosti zanechal a stanovil mu k tomu lhůtu. Protože se tak nestalo, soud jej zrušil (na to byl upozorněn). Důvody pro zrušení Spolku podle § 268 odst. 1 písm. b) o. z. soud neshledal, neboť Spolek nevyvíjel podnikatelskou nebo jinou výdělečnou činnost. Nebyl ani důvod pro zrušení Spolku podle § 172 odst. 1 písm. a) o. z., neboť politická činnost Spolku nenarušuje veřejný pořádek. Likvidátorem Spolku soud jmenoval člena jeho statutárního orgánu, tj. předsedu. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 23 z. ř. s. a Spolku uložil povinnost zaplatit soudní poplatek (§ 2 odst. 1 písm. e) zákona č. 549/1991 Sb.).
10. Spolek napadl usnesení v celém rozsahu včasným odvoláním a navrhl jeho zrušení a vrácení soudu prvního stupně k dalšímu řízení, případně jeho změnu tak, že se návrh zamítá. Uvedl, že soud prvního stupně přípisem ze dne 3. 3. 2022 sdělil, že se nebude zabývat podněty na zahájení řízení Lubomíra Gajdoše, Jana Hruše a Luďka Proška, když řízení bylo zahájeno návrhem navrhovatele a s ním také nadále jako s účastníkem jednal. S tím Spolek nesouhlasí. Z jednání všech je zřejmý jednotný záměr, který dokládá třeba to, že soudní poplatek zaplatil Lubomír Gomboš, který se přestal domáhat jeho vrácení a svůj názor změnil až po obdržení přípisu soudu prvního stupně ze dne 3. 3. 2022. Sdělení jmenovaných, že jejich podání jsou pouze podněty, je bez právního významu, když zejména podání Lubomíra Gomboše má všechny znaky návrhu. Proto s ním také bylo jako s účastníkem až do určité doby jednáno. Otázka oprávněného zájmu je pak otázkou hmotněprávní a soud prvního stupně se jí měl v řízení zabývat. Ani přes upozornění odvolacím soudem soud prvního stupně okruh účastníků nevyjasnil a zatížil tak řízení vadou. Nejednal s navrhovatelem a o jejich návrzích nerozhodl; jejich účast v řízení nelze ukončit přípisem. Rozhodnutí stojí na tom, že Spolek ve lhůtě k nápravě porušil upozornění soudu prvního stupně, že nepřipustně vyvíjí činnost politické strany či hnutí (usnesení ze dne 17. 3. 2022). Usnesení nemá náležitosti, zejména odůvodnění. Usnesení je přitom meritorním rozhodnutím vydaným k návrhu navrhovatele. Z odůvodnění se mohl Spolek dozvědět důvody, pro které je mu dáváno upozornění. Odkaz na skutečnosti uvedené v předchozím usnesení zrušeném odvolacím soudem je příliš vágní. Z odvoláním napadeného usnesení vyplývá, že soud prvního stupně shledává vyvíjení nepřipustné činnosti v jiných důvodech, než pro které mu dal upozornění. Pokaždé svůj závěr učinil na podkladě jiného jednání Spolku, přičemž není-li pojem „politická činnost“ definována, musel by být Spolek upozorněn, jaká konkrétní ustanovení zákona č. 424/1991 Sb. svým jednáním porušuje. Výrok usnesení ze dne 17. 3. 2022 není jednoznačný, použití slova „zejména“ značí, že jde pouze o demonstrativní výčet. Není zřejmé, co soud prvního stupně mínil povinností „upustit od dalšího úsilí o získání mandátů“. Spolek žádné mandáty v obecném zastupitelstvu získat nemůže, nemá pasivní volební právo. Text upozorňujícího usnesení převzal soud prvního stupně z návrhu navrhovatele. To, že Spolek porušil upozornění ze strany soudu prvního stupně však prokázáno

nebylo. Pokud by měla nepřípustná činnost Spolku spočívat ve financování volební kampaně, pak to není při volbách do obecních zastupitelstev zákonem regulováno na rozdíl od voleb do zastupitelstev krajů, do Parlamentu České republiky a další. Není-li uvedené regulováno, nelze Spolku vyčítat, že se na financování volební kampaně podílí. Financování volební kampaně není politickou činností. Činnost, kterou Spolek vyvíjí, není zakázána. Článek 20 odst. 2 LZPS a článek 5 Ústavy, na které soud prvního stupně odkázal, neobsahují žádné zákazy. Podle § 145 odst. 1 o. z. lze zakázat pouze takovou činnost právnické osoby, která je protizákonná, tj. zákonem zakázána. Která činnost vyvíjená Spolkem je zakázána, soud prvního stupně neuvedl. Odkázal na rozhodnutí ve věci 40 A 17/2018, jehož účastníkem byl rovněž navrhovatel, který brojil proti činnosti Spolku, kterou směřoval s činností volební strany Sdružení Mostečané Mostu. S důvody, pro které byl zamítnut návrh navrhovatele ve volební věci, souvisí otázka oprávněného zájmu na zrušení Spolku. Soud prvního stupně uzavřel, že činnost Spolku nemohla ovlivnit výsledek voleb či hlasování. Navrhovateli se fakticky nelíbí, že Spolek podporuje jinou volební stranu. To však nezakládá oprávněný zájem na tom, aby byl Spolek zrušen, neboť zrušení Spolku se nijak do poměrů navrhovatele promítnout nemůže.

11. Navrhovatel ve vyjádření k odvolání navrhl napadené usnesení potvrdit. Uvedl, že Spolek splňuje veškeré atributy politické strany, když se účastní na politickém životě, vede volební kampaň v komunálních volbách, sestavuje kandidátku, má politický program a další. Soud prvního stupně správně uzavřel, že navrhovatel podal řádný návrh dne 15. 1. 2019, v němž odkázal na své předchozí podání. Po zrušujícím rozhodnutí odvolacího soudu pak veškeré pochybnosti odstranil podáním ze dne 12. 1. 2022. Původní navrhovatelé pak své účastenství vyjasnili svými podáními. Předmětné řízení je řízením, které je možné zahájit i bez návrhu a soud tedy mohl usnesení o zahájení řízení vydat sám. Řízení je také ovládáno vyšetřovací zásadou. Soud prvního stupně se správně zaměřil zejména na statusové listiny a zápisy z valných hromad účastníka, uložené ve Sbírce listin rejstříku spolků. Oprávněný zájem se neměří na volební výsledky, ale samotnou dotčeností navrhovatele jako politické strany působící v komunální politice. Navrhovatel se komunální politiky ve městě Most účastní jako politické hnutí, což doložil dokladem o registraci a kandidátní listinou z posledních komunálních voleb. Soud prvního stupně Spolek usnesením ze dne 17. 3. 2022 upozornil, že nepřípustně vyvíjí činnost politické strany či hnutí. Toto usnesení nemusí obsahovat dle § 169 odst. 2 odůvodnění. Spolek byl zrušen, protože dosahuje politického síle nezákonným způsobem - obcházením pravidel pro sdružování občanů v politických stranách a hnutích a pravidel pro hospodaření politických stran a hnutí. Zákon č. 424/1991 Sb. vymezuje pojem politické strany a soud prvního stupně ustanovení správně interpretoval. Soud prvního stupně také podrobně zdokumentoval, jakými konkrétními činnostmi vyvíjí Spolek aktivitu zastřešené politické strany. Citovaný zákon pak přináší ve vztahu k politickým stranám a hnutím řadu regulací, kterým se Spolek vyhýbá a soud prvního stupně jej na to upozornil. Účelem řízení není zasahovat do základních práv Spolku a vůbec ne do práva na svobodné sdružování. Účelem je narovnat podmínky politické soutěže, aby byly férové a rovné. Proto soud prvního stupně dal Spolku lhůtu k dobrovolnému splnění uložené povinnosti. Soud prvního stupně označil důkazy, které prokazují porušení příslušných povinností. Z nich vyplynulo, že Spolek zahájil volební kampaň Sdružení Mostečané Mostu a podílel se na financování kampaně. Zástupci Spolku se v médiích chlubí obcházením zákona a politickou činností pod hlavičkou „spolku“ obhajují. I v řízení o zrušení spolku je nutno akceptovat netransparentní financování spolku, který zneužívá anonymity spolku a je nekalou konkurencí ostatních politických soutěžitelů. Dary na volební kampaň poskytují výlučně společnosti a podnikatelé, kterým sekretář Spolku z pozice ředitele družstva zadává zakázky pro SBD Krušnohor. Je zde tedy nejen veřejný zájem, ale také zájem členů tohoto bytového družstva, aby s jeho financemi bylo nakládáno transparentně za situace, kdy z nich byla financována volební kampaň Spolku.
12. Odvolací soud přezkoumal napadené usnesení včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212 násl. o. s. ř.) a neshledal důvody ani pro potvrzení, ani změnu usnesení.

13. Výhradu Spolku k okruhu účastníků nepovažuje odvolací soud za důvodnou. Soud prvního stupně v intencích pokynů odvolacího soudu, obsažených v předchozím zrušujícím rozhodnutí, vyzval navrhovatele a osoby, které původně za navrhovatele považoval, aby sdělili, zda svá podání mínili jako návrhy na zahájení řízení či podněty. Za situace, kdy mu všechny osoby vyjma navrhovatele sdělily, že jejich podání nebyla míněna jako návrhy na zahájení řízení, postupoval soud prvního stupně správně, pokud s nimi jako účastníky (navrhovateli) jednat přestal. Je třeba mít na zřeteli, že podatelé podnětu nemají v řízení žádná další práva ani postavení účastníka řízení. Neměli-li podatelé podnětu nikdy postavení účastníka řízení, není důvod o tom, že s nimi nebude jako s účastníky řízení jednáno, vydávat jakékoliv rozhodnutí. Na tom nic nemění, že soud prvního stupně po určitou dobu s podatelí podnětu jako účastníky (navrhovateli) nesprávně jednal.
14. Ve zrušujícím usnesení odvolací soud poukázal na to, že má-li jít o skutečné návrhy na zahájení řízení, měly by obsahovat i petit. Podání navrhovatele ze dne 15. 1. 2019, v němž uvedl, že „podal podání k zahájení řízení“ o zrušení Spolku podáním ze dne 6. 9. 2018, a podání ze dne 12. 1. 2022, návrh (petit), jak má být soudem prvního stupně rozhodnuto, neobsahují. Domáhá-li se navrhovatel, jak uvádí, zrušení Spolku, pak tomu jím formulovaný petit, obsažený v podání ze dne 12. 1. 2022, neodpovídá. Toto podání navrhovatele obsahuje pouze návrh, aby soud vydal usnesení obsahující upozornění Spolku ve smyslu § 268 odst. 1 o. z. K tomu se vyjádřil odvolací soud již ve svém zrušujícím usnesení v tom smyslu, že k návrhu na vydání „upozornění“ či jiné výzvy není navrhovatel oprávněn. Upozornit Spolek, aby odstranil nedostatky (jde-li o nedostatky odstranitelné), tj. zanechal zakázané činnosti, a stanovit mu k tomu přiměřenou lhůtu, je povinností soudu, přičemž bez upozornění a stanovení lhůty rozhodnout o zrušení spolku s likvidací nelze. Jinými slovy, k upozornění Spolku by soud prvního stupně musel přistoupit i v případě, že by navrhovatel jeho vydání včetně uvedení toho, co má obsahovat, nenavrl.
15. Podle § 268 o. z. soud zruší spolek s likvidací na návrh osoby, která na tom má oprávněný zájem, nebo i bez návrhu v případě, že spolek, ač byl na to soudem upozorněn, a) vyvíjí činnost zakázanou v § 145, b) vyvíjí činnost v rozporu s § 217, c) nutí třetí osoby k členství ve spolku, k účasti na jeho činnosti nebo k jeho podpoře, nebo d) brání členům ze spolku vystoupit. Soud prvního stupně zrušil spolek z důvodu, že vyvíjí činnost zakázanou v § 145 o. z.
16. Spolek své odvolání založil mimo jiné na absenci oprávněného zájmu na straně navrhovatele, který odvolací soud ve shodně se soudem prvního stupně shledal dán. „Oprávněný zájem“ považuje odvolací soud za synonymum „právního zájmu“, s nímž zákon operuje v obdobných řízeních (viz § 172 o. z., § 377 o. z., § 401 odst. 2 o. z., 417 o. z., § 93 z. o. k. a další), když mezi pojmy neshledává věcný rozdíl. Oprávněný zájem předpokládá, že zrušení spolku se přímo dotýká právního postavení navrhovatele, tj. jeho práv a povinností vyplývajících z hmotného práva. Pouhý „morální“ nebo jiný „neprávní“ zájem na zrušení spolku nepostačuje (k tomu např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2019, sp. zn. 27 Cdo 3483/2017). Pokud by Spolek opravdu porušoval zákon vykonáváním „politické činnosti“, je otázkou, jaké jiné osoby, než právě političtí konkurenti, by mohly mít oprávněný zájem na zrušení Spolku. Právní zájem nebude také zpravidla dán tam, kde lze k vyřešení situace použít jiných - zákonem výslovně předpokládaných - právních prostředků. Není bez významu, že navrhovatel nemá proti případné nezákonné činnosti Spolku jiný právní prostředek ochrany. Za ten odvolací soud nepovažuje návrh na vyslovení neplatnosti voleb podle § 60 zákona č. 491/2001, o volbách do zastupitelstev obcí, který může podat navrhovatel, má-li za to, že byl tento zákon porušen způsobem, který hrubě ovlivnil výsledky voleb. Vyjdeme-li z garantovaného principu volné soutěže politických sil (článek 22 LZPS) a s ním souvisejícího práva navrhovatele na rovný přístup k veřejné funkci (článek 21 odst. 4 LZPS), lze se ztotožnit s názorem soudu prvního stupně, že oprávněný zájem navrhovatele je dán, tj. že nezákonnou činností Spolku (bude-li prokázána) může dojít k zásahu do právní sféry navrhovatele.
17. Řízení o zrušení spolku má několik dílčích fází. Nejprve musí být na základě provedeného dokazování jisté, že činnost, kterou spolek vyvíjí, je činností zakázanou v § 145 o. z., resp. že Spolek

dosahuje nějakého cíle nezákonným způsobem. Následně musí být spolek ze strany soudu upozorněn, že vyvíjí zakázanou činnost nebo dosahuje nějakého cíle zakázaným způsobem, musí být vyzván k nápravě, k níž mu musí být poskytnuta přiměřená lhůta. Teprve jestliže spolek ve stanovené lhůtě nezjedná nápravu, rozhodne soud o jeho zrušení.

18. Soud prvního stupně za zakázanou činnost Spolku považuje politickou činnost, spočívající v organizování a financování politické kampaně volební strany Sdružení Mostečané Mostu, což z něho činí zastřenou politickou stranu či hnutí, dosahující svého cíle (získání mandátů v obecních volbách svými kandidáty) nezákonným způsobem. V tomto směru je třeba zmínit skutečnost, že nová právní úprava neobsahuje ustanovení obdobné § 12 odst. 3 písm. a) zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů: „Zjistí-li ministerstvo, že sdružení vyvíjí činnost, která je vyhrazena politickým stranám a politickým hnutím anebo organizacím sdružujícím občany k výdělečné činnosti nebo k vykonávání náboženství nebo víry v církvích a náboženských společnostech (§ 1 odst. 3); ... neprodleně je na to upozorní a vyzve je, aby od takové činnosti upustilo. Jestliže sdružení v této činnosti pokračuje, ministerstvo je rozpustí. Proti tomuto rozhodnutí je možno podat opravný prostředek k Nejvyššímu soudu České republiky.“ Vzhledem k tomu, že zákonodárce přechází úpravu nepřevzal, zřejmě ne každá činnost vyhrazená politickým stranám či politickým hnutím bude nutně činností pro spolky zakázanou. Na soudu prvního stupně bude vysvětlit, jaké důvody jej (i přes změnu právní úpravy) vedly k závěru, že jím popsaná činnost, Spolkem vyvíjená, je činností § 145 o. z. zakázanou. Soud prvního stupně spatřoval nezákonný způsob dosahování cíle (získání mandátů v zastupitelstvu) v tom, že se Spolek vyhýbá plnění povinností podle zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích. Připustil-li zákonodárce, že volební stranou ve volbách do obecních zastupitelstev mohou vedle politických stran a politických hnutí být i nezávislí kandidáti a sdružení nezávislých kandidátů (§ 20 zákona o volbách do obecních zastupitelstev), tj. že se politické soutěže na komunální úrovni mohou účastnit i volební strany, které nejsou politickou stranou nebo politickým hnutím a které tudíž nepodléhají omezením stanoveným zákonem č. 424/1991 Sb., bude nezbytné, aby soud prvního stupně vysvětlil důvody, které jej vedly k přijetí závěru, že by se omezením stanoveným tímto zákonem měl podrobit někdo (Spolek), kdo stojí mimo volební strany.
19. Byť náležitosti upozornění občanský zákoník v § 268 odst. 1 o. z. nestanoví, je zřejmé, že musí obsahovat označení (odstranitelného) důvodu, pro který má být spolek zrušen, označení nedostatků, které je třeba odstranit a způsob, jakým se tak má stát a v jaké lhůtě. Konečně musí být spolek poučen o případných následcích nečinnosti (k tomu blíže např. Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654)). V intencích uvedeného lze shledat námitku Spolku, že výzva ze dne 17. 3. 2022 dostatečně konkrétně nevymezuje činnost, které se Spolek dopouští v rozporu se zákonem, důvodnou. Spolku musí být jednoznačně dáno na vědomí, které činnosti se nesmí dopouštět (bylo prokázáno, že se jí dopouští a že je zakázaná) a způsob, jakým tak má učinit. Uvedl-li soud prvního stupně v upozornění pouze tolik, že Spolek vyvíjí činnost politické strany či hnutí a ve lhůtě šesti měsíců má od činnosti politické strany či hnutí upustit, není zřejmé, jakou činnost z té, co Spolek vykonává, za činnost politické strany či hnutí považuje, resp. považuje-li za ni jen výslovně uvedené „úsilí o získání mandátů v zastupitelstvu města Mostu“ či i činnost jinou, pro což by svědčil použitý výraz „zejména“, který navozuje, že za vyvíjení činnosti politické strany či hnutí lze považovat i jinou činnost Spolku. Pokud měl soud prvního stupně za to (vzal to za prokázané), že Spolek vyvíjí více činností zakázaných v § 145 o. z., měl je ve výzvě všechny jednotlivě uvést. Pojmy „vyvíjení činnosti politické strany či hnutí“ a „úsilí o získání mandátů v zastupitelstvu města Mostu“, které Spolek, protože nebyl volební stranou, získat nemohl, jsou natolik vágní, že z nich Spolek nemohl bez jakýchkoliv pochybností seznat, od jaké konkrétní činnosti má v budoucnu upustit.
20. Konečně je nezbytné, aby se důvodem zrušení Spolku stalo vyvíjení té zakázané činnosti, od níž měl Spolek na výzvu upustit a od níž přes výzvu neupustil. Tak tomu v posuzované věci nebylo. Ač byl Spolek vyzván zejména k upuštění od „dalšího úsilí o získání mandátů v zastupitelstvu města Mostu“, důvodem zrušení Spolku se stalo zejména organizování a financování politické kampaně

a vyhýbání se povinností podle zákona č. 424/1991 Sb. Nic z toho však předmětem výzvy nebylo.

21. S ohledem na shora uvedené odvolací soud napadené usnesení podle ustanovení § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř. zrušil (jsou tu takové vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a za odvolacího řízení nemohla být zjednána náprava) a podle § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř. vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení, v němž soud prvního stupně zejména vyzve navrhovatele k doplnění petitu, který bude korespondovat obsahu jeho návrhu, tj. návrhu na zrušení Spolku podle § 268 odst. 1 o. s. ř., poté na základě dokazování přijme závěr, jaké činnosti Spolek vyvíjí a jaké z nich lze považovat ve smyslu § 145 o. z. za zakázané, vyzve jej, aby od konkrétních zakázaných činností upustil, stanoví mu k tomu přiměřenou lhůtu a poučí jej o tom, že neupustí-li od těchto činností, bude soudem podle § 268 o. z. zrušen.
22. O nákladech tohoto odvolacího řízení rozhodne soud prvního stupně v novém rozhodnutí ve věci (§ 224 odst. 3 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné (§ 238 odst. 1 písm. k) o. s. ř.).

Praha 29. dubna 2024

Mgr. Kateřina Černá v. r.
předsedkyně senátu